

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; a magyar nemzeti Akademia közlése; budapesti napló: rendkívüli böcsületesség példája, kisdedovó intézeti próbatét, nemzeti játékszin; 's a' t.; ág. hitvallású fölügyelő-választás; az ágostai-vallású bányakerület közgyűlése; a' pesti vakok intézete leányövendéki fölrüháztatása; hontmegyei évnegyedi közgyűlés; a' tűz által károsult bajai orvosok hálanyilatkozata; szegedi hírek; 's a' t.) Spanyolország (Espartero és a' kormányzó királyné; Espartero Barcelonát elhagyá; politikai allítások 's vélemények; Valenciában zavarok és minster-lemondások; fenyegető forrongás; carlospárti tisztek kivégeztetése; 's a' t.) Anglia (a' négyes szövetség már aláírta Londonban; következményit minden esetre igen komolyknak jósolják; 's a' t.) Franciaország (Lamartine röpirata Thiers és M. Ali ellen (vége); a' kormány a' tőzséresalások ellen törvénykezést rendel; M. Ali nyilvánítja; hogy erőszakot erőszakkal fog visszatartani; 's a' t.) Oroszország. Gabonaár. Pénzkelet. —

Magyarország és Erdély.

A' magy. tudós Társaság Pesten september Sdikán délelőtti 10¹/₄ től délutáni majd 2¹/₂ zig tartá Pestmegye nagyobb teremében 9ik közülését, mellyen olly szám. mindkét nemű vendég vala megjelenni szives, mennyi az Akademia első nyilvános ülése óta alig jelent meg, a' társaság minden osztályu tagjain kívül. Ez ünnepélyt első elnöke nm. Teleki József gr. b. tit. tan. koronaőr 's zabolosi főispán velős tartalmu beszéddel nyitotta meg, mellyben e' hazai testületnek zsenge pályája első tizedében nemzeti nyelvünk kimivelésére, 's a' tudományok nemzeti-sítésére körülményinkhez képest tett törekvésit rövid hű vázlatban tüntette elő. szerényen érintve valódi érdemeit skellőleg méltatva erkölcsi stettleges hatását minden fondorlat 's törpeszteni vágyó gúny daczára. Ezt követé a' titoknoki előterjesztés a' társaság munkálatiról 1839. nov. 24-kétől 1840. aug. 27keig, Szalay László levéltárnoktul olvasva (lásd mai Társalkodónkat). Utána Szontagh Gusztáv r. tag. emlékbeszédét Tanárky Sándor őrnagy 's hadtudományi tag felett Schedel Ferencz titoknok szavalá, melly példás rajzban ábrázolván elő az elhunynak pályakéjét, a' hadi tudományok czélszerű miveltetését főleg e' vérrel szerzett hazában megtelepült 's Sszázad óta harezmezőn edzett 's veritékzett nemzetnek még béke idején is mellőzhetlen szükségűnek tanusitá, hogy a' keleti szittyafaj ne koresuljon e' őseihez híven az ó'sujkor nagy nemzetével béke idején is e' pástán testi-lelki és szellemileg versenyezhesen. Ezt követé Szlemenics Pál nyomos 's adatokkal tömött értekezése az örökségi jószágokrul, magától a' szerzőtől előadva. Mit Czuczor Gergely r. tag választékos szónoklatu gyászbeszéde váltott fel. A' deli nyelv, a' szavaló derék szerzőnek zengő's lélek's szívhez egyirantsimuló hathatós szózata, 's az üdvezült Guzmiesot minden életszakaszin, minden pályamezején 's munkakörében, mint Hellasz kellemein idült tollbajnokot, mint esüggedhetlen tanítót, ns lelkü papot 's példás emberbarátot élethűn tükrözött közben iskolai neveltetésünk 's egyéb életviszonyink hijányit 's ferdeségit czélszerűn rovigató velős mordalmi gyakor helyeslésre fakaszták a' tömérdek hallgatóságot, mellynek éljen-viharja közt szálla le szópolezárul. Helyét a' köztiszteletű ősz fürtű Dessewffy Józ. gr. foglaltá el Illésházy gr. ig. tag életrajzával, mit több rendű jelentéssel váltta fel Szalay segédjegyző. Közülök 1) az 1839ki nagyjutalomra érdemesített munka 's más dícséretre méltatott művek felől. A' nagy jutalom vagy is 200 darab arany a' nagy billikommal együtt Fényes Eleknek jutott Magyarországjeles Geographiájáért, melly hat kötetben T r a t t n e r - K á r o l y ikönyvnyomató-intézetében jelent meg. Kitünő dícséretet nyert Jósika Miklósnak, Csehek Magyarországnban' ezimű regénye: Szontagh G. Popylacumai a' magy. philosophiához: Csacsók Imre: Bevezetése a' természeti jogba; Fogarasi János: Magyar magánjoga Kövy után; Szász Károly Parthenona; Vajda Péter; Dalhona, 's egy névtelen: Vándor szünőrai. 2) a' történetani osztálynak 1838ban kitűzött köv. jutalomkérdésére: „Fejtessék meg oklevelek 's egyéb régi emlékekből, honnan vette légyen eredetét hazánk régi várszerkezete, koronként milly változásokon ment az keresztül, mik hanyatlása okai, 's milly hatással volt ez külön fokain honunk közigazgatására, védelmére 's általában alkotmányunk kifejlésére?“ bejött három versenymunka közt legjobbnak talált és száz arannyal 's ezüst billikommal jutalmazott pályairatról, mellynek *Exant variant faciem per saecula gentes* jelmondat alatti szerzője H e t é n y i János l. tag. ekeli ref. pap 's már most negyedszeri pályakoszorús, a' „*Quibus artibus parta est respublica, usdem conservatur*“ jeligés dícséretre méltatott. 3) volt a' mathematikai osztálynak 1838ki köv. jutalomkérdésére: „A' görbék meghatározásában jelenleg a' görbe mindenkor hossza és érintőinek szöge is vétetnek elemekül, mellyek tehát ezen nézet szerint az első- és másod-rendű görbék? Vitessenek ezek által őszrendesekre 's adassanak elő főbb tulajdonságaik?“ érkezett három pályairat közt legkitünőbbnek közértelműleg ítélt és szinte száz arannyal 's ezüst billikommal jutalmazott munkáról, mellynek „*Egre honért bizton nézzen előre szemünk*“ jelszavú írója T a u b n e r Kár. pesti ev. gymn. rector-prof., a' „*Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur*“ szerzője F e s t Vilmos hit. mérnök pedig minden nyomt. ivért 4 d. arannyal jutalmazt. határozottatott. 4dik volt az 1839ki dramai jutalomra bejött 8 vigjáték közt legjobbnak talált és száz arannyal 's ezüst billikommal megtsiztelt Rózsza című színműről, mellynek szerzője S z i g l i g e t i Eduárd pesti színész 's É l e t u n t a k neviről, mint amahoz legközelebb állóul 's nyomt. ivétül 4 dar. ar. tiszteletdíjjal jutalmazottul, mellynek írója N a g y Ignác m. kir. udv. kamrai ingrossista. Ezek után kihirdeté az idén kitűzött jutalomkérdéseket. A' *nyelvtudományi* ez: „Fejtessenek ki a' magyar szókötés szabályai, név szerint: 1.) Adassanak elő a' beszédrészek ebbeli sajátsgai; 2.) A' szórend szabályi, vagy is: mi sorban kell az egyes mondatok szavainak állani, 's e' sorozat szerint, mellyik bir nyomosító erővel,

's mellyik nyer nyomatosságot. 3.) A' szóviszony szabályi, vagy milly vonzattal vannak az egyes mondat szavai egymásra, 's e' vonzat szerint millyragasztási változásokat szenvednek. A' szabályok mindenütt példákkal világosittassanak. „Jutalma 100 darab arany. A' *philosophia* ez: „Fejtessék ki a' szépnak és fenségesnek elmélete, felvilágosítva az ebbeli böléseletek (philosophemák) 's a' szépművészetek történetéből.“ Jutalma 100 darab arany. Mindenik osztálybeli pályairások beküldésének változhatlan határnapja, mellyen tul semmi felelet el nem fogadható: mart. 19. 1842., midőn azt írója nevét rejtő peccéses levélre hivatkozó jeligével, a' titoknok veszi által. A' beküldött másolat, melly ki nem adatás esetében is az akad. levéltárban marad, a' nélkül, hogy a' szerző a' munka sajátsgai jogát elveszteni, idegen kézzel és tisztán írva, lapozva, kötve küldessék. Ha a' jeligés levél felbontatása után kitétszenék, hogy a' munka saját kézírata a' szerzőnek, ez a' jutalomtól elesik. A' 100 arany jutalom kivül, másod, sőt harmad-karbelinek találtatandó felelet is kiadathatik. Ivenként szabandó tiszteletdíj mellett. Továbbá kihirdeté Gorove László Laj. és Kár. testv. jutalomalapítványát. Közülés folyta közben osztatott ki nyomt. a' m. tud. társ. igazgatóságának lapunkhoz mellékelt 's minden törvényhatóságokhoz is hivatalosan megküldetendő jelentése a' társaság 1839beli munkálkodásiról 's pénztára mibenlétéről, az első mult évi Társalkodónk 95 száma. tagjaiét pedig különösen mellékletünk közlé; a' pénztár állapotja pedig 1839. végén imez volt: az akad. egész gyümölcsöző pénzalap alapítványok-adományok- 's kamathatódokbul: 349.458 fr. 50 kr.: 's ezenkivül 798 fr. évenkénti holtigajánlat (vitalitium): a' főpénztár őszszes bevétele volt 1839ben: 24.082 fr. 6¹/₂ kr.: kiadása: 20.955 fr. 48 kr.: e' közt csupán jutalmazásokra: 2425 fr. 3kr.: játékszinre szindarab-fordítások és páholybér fejében 769 fr. 48 kr. A' mellékpénztár bevétele pedig: 10.972 fr. 44¹/₂ kr.: 's kiadása: 5811 fr. 34¹/₂ kr. (s e' közt csupán tiszteleti és szerkesztési díj: 2585 fr. 15¹/₂ kr.) mind pengőben. Végre az ülést a' nm. elnök rövid hálaja koronázta. Választások az akademia résziről ezek: levelezőtagnokká lettek: Bloch Mór, Markó Károly, Nagy Ignác, Széchy Ágoston, Szemere Bertalan, Szigligeti Eduárd, Taubner Károly és Varga István; philosophia, osztályi rendestaggá: Hetényi János, philologiaivá: Pulszky Ferenczi hadtudományivá: Kis Károly. —

Budapesti napló: Sz—né asszonyosság az árviz pusztítása elől egy szekrénykét, mint kedves ereklyét, mente ki nagy nehezen; mit azonban rövid idő múlva elloptak. Volt benne két darab régi ezüst pénz, 30 pgó forint, egy aranygyűrű, egy ismétlő zsebóra aranylánczszal, 's mit leginkább sajnált, elhunyt fiának gyermekkori levelei: már el is feledt a' vesztéséget, midőn, körül belül négy hét előtt egy közrendű ismeretlen nő jöve hozzá, azon vigasztalással, hogy mindent visszakerítend, csak adjon fölhatalmazásul néhány sornyi írást az arany óra átvételére, mit most egy ur hordoz az arany lánczon nyakában. Sz—né szívesen írt, és az ismeretlen asszony azonnal tova siette az írással, 's csak utóbb gondola meg, hogy iratával visszaélés is történhetik, és hogy az egész dolgot inkább a' rendőrségnél kellett volna bejelentnie. Bizalmában mindazáltal szerencsére nem csalatkozott, mert másnap megjelent nála az ismeretlen néber, és kezébe adá a' szekrénykét illetlenül 's egészen korábbi állapotjában. Az ismeretlen két gyermekkel bíró begény özvegy Pest egyik külvárosában, és Parisban kevés hét múlva bizonyosan mint valamely új régenyes dráma hős-asszonya fogna tündökleni valamelyik külvárosi színpadon, míg nálunk legfőlebb is csak egy két pamlagon fog böcsületessége említettetni azon unalmas délutáni órákban, midőn whisthez még nem foghatni, a' városi kis krónika pedig már annyira ki van merítve, hogy még a' színésznők legutóbbi öltözetén sincs többé mit bírálgatni. — A' pesti belvárosi kisdedovó intézetben sept. 9ikén délutáni 3 órakor tarták a' nyilvános próbatétet, mellynek részei voltak megnyitó üdvözlés magyarul, vallási és erkölcsi mondások 's énekek; bötűzés, szótagolás és olvasás; némelly állatok, növények, magvak megnevezései és hasznai; számolás; magyar beszélgetések; befejező köszöntés, és a' fiuk hadi gyakorlatai. Az intézetben megszerződhető „Nefeletjs“ vagy azon erkölcsi mondások, énekek és imádságok gyűjteménye, mikkel a' kisdedovó szíveit képeztetnek 's gyakoroltatnak, az intézet rövid történetével együtt, ára 30 pgó kr. és „Uj évi és névnapi magyar köszöntő könyvecske“, ára 11 kr. pgőben; az ezekből bejövendő pénz az intézet hasznára fordittatik. A' finövendékek száma ez évben 54 a' lyánykéké 48 volt. — Nemzeti színpadunkon f. hó 4kén Tündérlak; 5kén másodsor „Bátori Erzsébet“ Garaytul; e' 2ik előadásban nagyobb szorgalmat tanusítottak színésznök; 6ikén „Bátori Mária“ dalmű; 7ikén „Szerelem mindent tehet“; 8ikén zárnap. Leopoldmezőn e' napon a' szokott népnépre olly nagyszámu sokaság gyűlt össze, hogy az este felé bekövetkezett rövid zápor elől huszadrésze sem talált menedéket, minek következtiben igen sokan nemcsak belül, hanem kívül is jól átáztak, és

számos némborokáig esatakosan hozta a városba a népnép örömeit; 9ikén bérszűnettel „Fiatalkeresztanya”, mely után Rhigas és Abdallah beduinok testgyakorlati mutatványokban tündétki magokat; 10ikén „Peleskei notárius” oly szerepváltoztatásokkal, melyek örökre eltemethették volna azt, ha Megyeri annyira meg nem kedvelteti vala már e darabot, hogy megbuktatásához csakugyan nagy mesterség kívántatik; a czimszerepet Erdősi adá, mint vendég. Fancsi néhány hétre elutazott, s mikép lehetend már most Egressy Gábor, Fancsi, Lendvay és Megyeri nélkül dramát előadni színpadunkon, ez olly talány, melynek megfejtésnél tán csak a keleti ügy lehet nehezebb. Nemzeti színházunk számára néhány nap múlva elkészülend „Bertrand és Baton, vagy hogy kell összeeskünni” vigj. 3 felv., Scribe után fordítja D. és „Éjféli után” vigj. 1 felv., Dunkel szerint fordítja Garay János. —

Ócs. k. f. h. g. s. az ország Nádora kegy. pártfogása alatti vakok intézetére ügyelő állandó küldöttség kellemes kötelességét teljesíti annak nyilvánítása által, hogy pesti festőmester Kropf Ferencz hitvese az intézetbeli 9. lány növendéket fejenként egy új vászon ruhával, és selyemkendővel megajándékozni, Ferdinánd Ignác, Posvay Pál és Sárosy József sz. k. Pest városi vál. polgárok pedig ez intézet növendékeinek f. évi aug. 22kén a megyeház nagyobb terében tartatott nyilvános, és mind a jelen volt igen nagy számu közönség, mind ezen küldöttség teljes megelégedésével végbe ment próbatékor, adakozott pénz bevételeivel f. aradozni sziveskedtek. —

Pest őszelő Skán. Az ág. v. bányakerület számos tag jelenlétében tegnapelőtt kezdé s ma végzé kerületi közgyűlését, melynek legérdekesb határozati röviden ezekben összpontosíthatók: 1.) Az eddig magyar szerkesztése minden ellenzés nélkül fogadtatott el azon hozzáadásal, hogy az azt kívánó esperességek latin fordításban is kiadhatassék. A békesi, barsi, nógrádi és pesti esperességek képviselői küldöik részire nyomban csak magyar szerkesztést kívántak. 2.) A jelenleg európai kérdéssé vált vegyes házasságok tárgyában több esperesség részéről újabb sérelmek jelentetvén be, e nevezetes tárgy bővebb meghányatása a generalis gyűlésre utasítottatott. 3.) A kerületi megürült ügyelőhivatalra bejött szavazatok felbontatván, azok tetemes többsége (144) e polczra tótrónai és blatniczai b. Prónay Albert cs. kam. t. Pest gyve főisp. helyettesét s eddig kerületi alügyelőt emelé, ki is hivatalába ezen kerületi superintendens Szeberinyi János ur által latin szónoklattal iktattatván, tiszte terheit s innen származó kötelességeit, a gyülekezeti éljencitől többször félhenszakittatva, magyarul fejtegeté. 4.) A pesti egyház különös esperességgé emeltetéseért folyamodván, kérelme sok súlyos oknál fogva megtagadtatott; némi viszonyok eligazittatásokul azonban egy küldöttség nevezetett ki. 5.) Az ág. v. nép számára irt ájtatos könyvek bírálójaul, néhai Royko Ján. selmezi pr. helyébe, Taubner Kár. pesti ev. gymn. rect. profes. választatott. Szinte f. hó 9kén kezdeté a magyarhoni ág. vallásnak négy suptiája közgyűlése. Azegész ág. v. testület e képviselő gyülekezete nemcsak szoros, hanem édes hazafi kötelességének is tartván a haza törvényes kívánatához s most már parancsához simulni, jegyzőkönyvét nemcsak csupán magy. szerkesztetni (ugy azonban hogy az azt kívánó superintendenciának hiteles fordításban is a jegyz. hiv. köt. legyen kiadni a jegyzőkönyvet) határzá, hanem a legközelebb országgyűlési VI. törvényzikket is egész terjedelmében az illető superintendens által köreikben ujra hirdettetni s hogy e t. cikk messze célját minélelőbb megközelíthessék, egyszer smind azt rendelé, hogy hazaszerte minden ág. v. iskolában a magyar nyelvet tanítani minden iskolatánító mulhatlan kötelességének tartsa, a főbb iskolákban pedig hazánk történetei, statistika, földírás sa. tudomány okvetlenül magyar nyelven adassanak elő. Előfordulván az 179¹/_{ki} 26. t. cikknek a r. clerus általi legújabb magyarázata s innen eredő sérelme, ő felsége a törvény tekintete hathatós föntartatása végett jobbjágyi legmélyebb alázattal megkéretni (felszólíttatván erre a hely. v. atyafiak is) határozatott. A négy suptia főügyelője számárválasztmányilag készített s magyar nyelven szerkesztett utasítás és eskü czélszerű változtatásokkal elfogadtatván, Zay Károly gróf, Zaj-Ugrócz örököse, cs. kamarás, eddig a dunamelléki ág. v. kerület főügyelője, néhai Prónay Sándor b. helyett a magyarhoni ág. v. 4. suptia szavazattöbbséggel megválasztatott főügyelője hivatalába tegnap már a szerint iktattatott, ki is ez alkalommal jeles beköszöntő magyar beszédében az egész honi ág. v. testületet, különösen kiemelve, magyarodásra mint ollyan sz. hazafi kötelességre, melynek elhanyaglásából szégyen és kár. pontos teljesítéséből ellenben becsület és haszon háramlik magára a testületre, férfias zengzetü deli szónoklattal felszólítá. A czélszerű népnevelés előmozdítására is jelsül intézkedett ugyancsak e közgyűlés, mennyiben a falusi népoktatás statistikai állapotja megtudására lépéseket tön, utóbbi rendeleteit annak eredményéhez alkalmazandó.

Pest, sept. 10kén. Tegnap hazánk protestans polgárra nézve igen érdekes nap vala, minthogy azon, az ág. hitvallásnak fő felügyelője választatott meg. E fényes s nagy hatású tisztségre, hitfeleinek bizodalma a kijellettek közül csömöri gróf Zay Károlyt igen nagy szavazati többséggel emelte föl, mely még sokkal nagyobb leende, ha köztudomás szerint mellette szavazó némelly esperességek, nem tudhatni, mi oknál fogva, szavazatokat beküldeni el nem mulasztották, mások megint külfornák hijánya miatt, el nem mellőztettek volna.

Hont: Nyárutó végső napján kezdett s folyó őszelő havában folytatva tartott évnegyedi közgyűlésünk belső vagy külső intézkedéseit érdeklő határozatának nevezeteshjei ezek valának: 1.) Bakabánya és Korpona kir. városok bizonyos tárgyban irt deák levelek folytatában magyar nyelven írásra s a tör-

vény megtartására utasítottak. 2.) Figyelmeztetvén a vármegye Rendei arra: hogy Mednyánszky Aloiz b. a legújabb törvényekben (5-dik t. cz.) egyéb czimei közt censurái-biztossági elnöknek is czimeztetik; ne-hogy ebből jelen vagy jövőre bármiféle következtetést húzni lehessen: e czím ovásul a jövő országgyűlésre följegyeztetett. 3.) Nógrád közlésére, ennek azon intézkedése: hogy az országos vásárok alatt is, azonnal reggel s minden dobolás nélkül, mindenki vehessen és adhasson: e megye körére nézve is elfogadtatott. 4.) Minden tárgynak hitelesítése (kivéve azokat, melyeket azonnal kívánának hitelesíteni a megye Rendei) indítványoztatván elnök-alispánunk által: ezekre nézve bizonyos s ezentul megtartandó napul, a közgyűlés 3dik hetének pénteké határozatott. Gyűlésünk egyik napján megyei régiségi-gyűjteményünket megnézés- és honti nevezetes mammuth-árkunkat meg-szemléléssel tisztelék meg, megyénket látogató Kubinyi Ferencz és dr. Zipser urak. Ugyane gyűlésünk folyama alatt, s őszelő 2dik estvéjén nem kis testi és szellemi élvezetre nyújtottak alkalmat megyénk két, közszeretettü egyedei, Boronkay Lajos főjegyző és Fejérváry Miklós t. bíró urak: megyénk fiait s leányit egy, általok a szalantnyai fürdőben némelly hazafiak tiszteletére adott tánczvizgalomra barátilag meghíván. A megyeheli számos mind két nembeli társasági fénykoszorú közt a meghívott külső megyebeliek is megjelentek e nemzeti jellemű ünnepélyen. Az estvély benső elintézését, a lelkes házigazdák vendégszeretetét, a hölgyek kellemeskedését, a napkelteig tartott tánczot s vizgalmat csak említeni is elég. A bőségben folyó pezsgő mellett áldomások öröm-rivalgással fogadtattak, valamint az ezekre adott válaszok is.

Baja, sept. 4ikén. A borzasztó tűzveszély által, mely f. évi május 16 napján szép iparú Bajánkat, Bács megye díszét, emésztő lángözönnek kiméletlenül feláldozá, alulirt vagyonában szinte tetemesen károsult orvosi személyesség kilencz egyedeinek a tudományok magyar kir. egyet. t. t. orvosi kara, Bene Ferencz kir. tan. és helyettes elnök ur indítványára, t. Schordan Zsigmond prof. és orvos-tanár gyűjtési fáradozása mellett küldött 260 ezüst ftnyti segedelmet hálás köszönettel vevén: szent tisztüknek tartják, ezen kitünő s valóság nemes emberbaráti érzetből sarjazott, s a felebaráti szeretet szent oltárára legott az inség első napjaiban, önként, minden kérelem nélkül, gyors-készséggel nyújtott áldozatért a t. orvosi karnak legforróbb háláérzetet, örök emlékül kijelenteni, — azon kedves hozzáadással, hogy e kegyeskeblü áldozat valamint kitünő csillagként fog a szelidebb emberiség egén a t. orvosi kar érdemdu szoszorjában örökké ragyogni; ugy legkösböbi unokáik is arra érzékenyül visszaemlékezve, azt mindenkor kitünő hálakönyvekkel fogják híven méltánylani. E forró hála nyilvánításában sehogy sem mulaszthatják el egyszersmind megemlíteni a tisztelt orvosi karnak azon méltó dicséretet érdemlő emberbaráti szeretetét is, mely szerint f. év jul. 25kén Pesten tartott gyűlésében, ugyan a fentisztelt elnök ur tettel buzditott indítványára — talán szomorító példás esetünkön okulva — a vétkök nélkül elzseresélenült s elagott orvos feleink özvegyeinek és árváinak gyamolittatásukra egy nyugpénzes intézet alapítását tűzé-ki fáradozhatlan czéljaul. A nemes szándék valóítására azonnal tetileg jeles adakozások áldoztatván, minthogy a véletlen veszély ellen egy halandó sines a sors által biztosító szabaddalékkal el látva, valóban igen kívánatos, hogy e szent ügyet, a műveltebb Európa példája után, minél számos vidéki orvos, és sebész, a gyógyszerészekkel párosultán, versenyene tehetségihez mért jótékony adakozásával elősegítse. A bajai tüz károsított orvosi egyede k.

Szeged, nyárutó 31kén: Mi lehet érdekesb, mint egy ősz napon munkásokat látni, kik a rég parlagon hevert földet szántogatják, száraz göröngyeit fáradságuk szelid harmatjával lágyítják s olly magvakat hintenek abba, melyek jó és bő aratást ígérnek? Mi szívemelőbb, mint egy szép tavaszi reggel az elszórt magvakat fakadni s a munkás zöldelő reményit bokrosulni látni? Városunkban a mult év alkonyán négy népiskola támadt, melyekbe a szülék gyermekeiket minden fizetés nélkül küldheték, sőt a szegényebbek könyveket is ingyen kapának: s a folyó évi nyárutó végnapjaiban 903 fi és leány gyermek jól sikerült próbatételével bizonyítá, hogy a nép tanulni kész is képes is csak módja s alkalma legyen. Ez iskolák talpkövetéti. s tud. Kremlinger Antal alesperes, Kelecsényi Lambert és Melicher János helybeli lelkészek tevék s tanítóikat önköltségiken tarták; de igen kívánatos, hogy e sokat ígéro épület fölemelésére az előhaladás és szelid műveltség egyéb baráti is segédkezeket nyujtsanak, s annak fennmaradását egyesülve biztosítsák, mert csak így remélhető, hogy a növény csirájában nem hervad el, s a hálás utókor bőven arathat. M. F.

F. évi aug. 21kén Borsod megyének közgyűlésekor fáradozhatlan szemorvos Braun János, hosszas tapasztalás után szerzett, s már több ns megyében is kitüntetett szemorvosi tudományát Borsod-megye keblében Miskolczon s az egész megyében közhírré tétel után ötödfél hónap alatt minő sikerrel tanusította, mutatja 3019 számalatti határozat s a részére megyei hiteles pecsét alatt kiadott bizonyítvány, miszerint munkás szorgalma s tudománya által legdrágább kincsök t. i. szemek világától megfosztott 47. nemkülönbén a szomszéd ns megyékből Borsod megyének czélszerű értesítése következtében 24. s így összesen az előadott bizonyítványok folytában is 71. lakossal éreztetto a viszsanyert látás örömeit, kik ezentul polgártársaik terhe nélkül élelmöket önként kereshetik magoknak, különös figyelmét terjesztvén a nevezett szemorvos a szegény sorsu lakosokra, kik közül számos ingyen gyógyítási sziveskedett. Miért minden hü polgár hosszú életet kívánhat a derék szemorvosnak.

Spanyolország.

(Valenciában zavarok és minister-lemondások. Fenyegető forrongás.) Aug. 25kén Valenciában némi zavarok történtek; a lakosság egy része éjzenét kívánt a királynék tiszteletére rendezni, mit számos csoportozat határozottan ellenze. A ministertanács azonnal öszszegyűlt, és azon végzést hozá, hogy mindennemű éjzené maradjon el. Ezután fölhatalmazást kértek a kormányzó királynétul a ministerek körlevélben hirdethetni, mikép a hatósági törvény még egyszer cortes elibe fog terjesztetni, mielőtt foganatosítása bekövetkeznék; a királyné azonban határozottan megtagadá a ministerek e kívánatát, minek következtiben Onis és Cabello ministerek tárczáikat a királynéknak visszaadák. Hiában törekvök tehát az udvar Espartero lekenyerezése és d. Gonzales kormányrendszerének elmellőzése által helyzete súlyán enyhíteni. A v. harfelhök napról napra fenyegetőbb alakot öltének, és a polgárkatonaság nyilatkozatit biztos előjelnek mondják az előbb utóbb kitörendő vészre. Valamint 50 év előtt a parisi községtanács határozati az egész országot lángra lobbanták, ugy a madridi tanács hatalmas szözata is bizonyosan illő viszhangra találend a spanyol tartományokban. Cortes-fölösztatás, a hatósági törvény visszavétele, a kormányhivatalok betöltése haladá-

si férfakkal, a franczia befolyás alatt álló tisztviselők eltávolítása, a hadsereg fegyverben maradása, Pyreneacek mellett őrsereg-fölállítás, — ezek a zendületi párt paranshangu kívánati. Nem kell soha feledni, miszerint az angol protestans befolyás az, mely most kizárólag vezérli és nógatja előre a föllengősdieket. Lehet, hogy O'Donell és Diego Leon sergei rövid időre lecsilapítandják a zavart; de a mérsékpártiak gyűlölt-sége, kinesszomja, és franczia befolyásnak vakul hódolása bizonyosan hatalmas vihart ébresztend, mely annál rémitőbbben fog pusztítani, minél később jutandhat kitörésre. A carlosiak ellen több helyen még napirendiek a botrányos üldözések. — A madridi helyhatóság nyilvános tülést tartott, melyben 3 ezernél több ember vön részt és egyhangu fölkiáltással fogadta el azon határozatot, miszerint a polgárság minden alkotmány-változtatást ellenzeni fog. E gyűlés után több hatóság-tanácsos a tartományokba utazott, a helyhatóságokat mindenütt szövetkezésre szólítandó, és ugyan e célból már több tartományi tanácsos a fővárosba érkezett, mi kétségbe-hozhatlanul bizonyítja, hogy rövid idő múlva új általános zendület ütendheti föl véres zászlaját Spanyolországban. A hazafiui egyesülés napról napra gyarapszik, és rövid idő múlva áthághatlan gát leend az udvar ellenében. Szóval, a hatósági törvény már nem ministerségi kérdés, hanem oly pont, mely a szabadelműség vagy trón oszlopit renditendi meg. A franczia befolyás népszerűtlen. —

(Espartero és a kormányzó királyné.) Barcelonai hírek szerint Espartero még soha nem volt hübb tisztelője a kormányzó királynénak mint most, és minden este trisillót játszik vele. A királyné legnagyobb határozottsággal szól vele a július 18-iki eseményről, és Espartero hódoló lovag gyanút hunyáskodik meg előtte, s naponként ötször is meglátogatja a kir. palotát. Az új ministerség semmit nem merészen tenni Espartero helyeslő tanácsa nélkül, ki most már mind a mérsékpártiak, mind a föllengősdiek előtt gyanússá kezd lenni. Linage tábornok, a fővezér jobbkarja, eltávolították tőle és a san-roquei paransnokságot kapá szolgálati jutalmul, mit egyenesen száműzetésnek tekinthetni. A kormány az egész 120 ezer főnyi hadsereget állandósítani szándékozik, és 30 ezernyi csapatokra osztva a baszk és navarrai tartományokban, Castiliában, Aragoniában és Cataloniában fogja azt állomásoztatni. — A két királyné aug. 22-ikén Valenciába utazott. —

(Espartero Barcelonát elhagyá. Politikai állítások s vélemények.) Bordeaux, aug. 26-ikén: „Espartero e napokban Barcelonát elhagyá és Mataroba utazott, s mondják, hogy a királynékat nem kísérendi. E váratlan esemény Barcelonában nagy figyelmet gerjeszte, főleg, mintán a kormányzó királyné ugyanazon időben boesát el udvari orvosait, kik Barcelonába utaztát elkerülhetlennek állíták Izabella királyné egészségi állapotja miatt, ki, mint tudva van, az ottani fürdőket használta. Valenciából azonnal az el pardo palotába utazandnak a királynék. A föllengősdiek naponként tanácskoznak a fővárosban, s mondják, mikép mindaddig tökéletes békét nem reménylhetni, míg a hatósági törvény erejében megmarad. D. Armero legnagyobb mértékben bírja a kormányzó királyné kegyét, holott épen őt legkevésbé szívelheti Espartero. Híre jár, hogy a kevély hadvezér a testőrség főparansnokságául lemondta, és ezentul csupán a hadsereg rendezésire szándékozik idejét fordítani.

(Carlospárti tisztok kivégeztetése.) Aug. 12-ikén a colladoi carlosi őrseregből 27 tisztet lövettek agyon Chelvában az alkotmányosak. Ez áldozatok közt egy némben is volt, kit kémül használt Cabrera. Mindenki tekintete azonban csak a félelmes Peinadon függ, kit élete utolsó perczéig sem hagyott el a makacs és bátor elszántság. A papnak, ki a vallás vigasztalásiban akarta őt részesíteni, durván e szöket mondá: „Átok reátok, ti vagytok, kik a hazát romlásba és engem vesztőhelyre viszték!“ Ezután egy üveg pályinkát kért, rögtön néhány pohárral kiivott belőle, a többit pedig a körülállók szemei közé önté. „Most már készen vagyok!“ szölt azután büszkén, szemeit bekötötté, és átközölások közt adta ki lelkét. 13-ikén és 14-ikén az öldöklést folytatták. —

Anglia.

(A négyes szövetség következményét minden esetre igen komolyan jósolják.) A Times aug. 28-iki száma a keleti ügyről és új négyes szövetségről így nyilatkozik: „M. Ali, ki hihetőleg épen most kapta meg a négyes szövetség végnyilatkozatát, bizonyosan háborúra fogja Franciaországot kényszeríteni, mert Ibrahimnak előnyomulást paransoland Konstantinápoly felé, mit azonnala moszkák határozott föllépése követend, ezt pedig hadnyilatkozvány nélkül Franciaország nem nézheti el. Franciaország mindent elkövetett ugyan Alexandriában, hogy a felbőszült öreg basát illy határozatról lebeszélvén, inkább csupán védelmi állapotba helyezkedésre bírja, de M. Ali hajthatlan val jellemével inkább meggyezik az, hogy kalandos életét, mely minden vállalatit szerencsével koronázta, ugyanolly kalandosan fejezze be. És mikép örvend ennek Miklós csár, ki az angol-francia szövetséget mindenkor európai dögvésznek szereté nevezgetni, és most megszüntetve látja ez előtte annyira botrányos barátságot. A csár szükség esetén maga egyedül is kész a négyes szövetséget végrehajtani, csak hogy céljait érhesse. Annyi tehát kétségbe-hozhatlanul bizonyos, hogy míg a művelt Franciaország és Anglia mindenkép föntartani törekszenek a békét, és e miatt mindent elkövetnek a botrányos meghasonlás kiegyenlítésére, a két vad és kényuras hatalom, kiket mindenben csupán diésvágy s birtoknagybirtási szomj vezérel, a török birodalom éjszaki és déli részén harcziokra szállnak, és olly háborúra készülnek, melyben kettejük közül egyiknek a török birodalom jutand harezjutalmul. Ime, ez azon politikai helyzet, melyet az angol ministerség ügyességének köszönhetni.“ Egyébiránt London-

ban mind e nézet és hírek daczára is legmélyebb csönd uralkodik, és a kereskedésben sem tapasztalhatni még nagyobb szerű változást, mely komolyabb aggályra szolgálhatna alkalmul. Irland olly nyugott, hogy a kormány ismét két egész ezreddel kevesbité a rendes őrség számát, mit tory ministerség soha nem eszközölhetett. —

(A négyes szövetség már aláírta Londonban. Elegy.) London, aug. 24-ikén: „A M. Chronicle szerint a négy hatalom már aláírta Londonba küldé a szövetségi kötetet, mely azonnal kölcsönösen ki fog cseréltetni, mihelyt a porta aláírása is Londonba érkezik. — Oxford teljes megelégtelést mutat Bedlamben, mert nevezetessé lön és ingyen kényelmes szobát bir minden munka nélkül, hol jobbadán rajzolással tölti idejét. Anyja havonként egyszer látogatja meg őt, s csak rácson át szólhat vele, fölviigyzó jelenlétiben. — Aug. 20-ikán Napoleon Lajos holmijait árverés útján többet ígérőknek eladák Londonban. —

Franciaország.

(Lamartine röpirata Thiers és M. Ali ellen. Vége.) E rendszer keletet és nyugatot polg. és ker. kötelékivel csatolta volna egymáshoz, egy szersmind a földközi tengen szabadságát és világ békéjét állandón biztosítván. Azonban e rendszer helyett az ugynevezett status quo nyert elfogadtatást, mely Anglia és Russzia ellen látszék intézve, holott épen csak e két hatalomnak kedvezett. 13 hónap előtt szöszékre lépven így nyilatkoztam társaimhoz: „Ha a ministerséget e férfinak adjátok, háborutok lesz!“ És mostani londoni követünk, ki első sieté akkor engem a jövődö rágalmozása miatt vádlani, mikép gondolkozik ma? O Franciaország képviselője volt Angliában, és minden vihart könnyen legyőzhetni vélt, a toryk és whigek részire nyilatkoztak, és mégis, béke helyett háborut kaptunk kezeiből. A ministerség a szövetkezés hatalmában volt! Mikép intézte a martziusi ministerségja kérdést, hogy háborunak, még pedig szövetségesek nélküli háborunak kelle belőle származni? A helyett, hogy franczia maradt volna, egyiptusivá változott; mert Egyiptus pillanatnyi népszerűséggel birt. Franciaorszáért M. Ali még semmit nem tön, és Franciaország mégis legjobb véret akarja érette kiöntani, és ez okbul a török birodalom egységben föntartása iránt rögtön így nyilatkozik a martziusi ministerség: „Igaz, Franciaország akarta, és ki is hirdette veletek a török birodalom egységét; de ez alatt most a török birodalom két részre osztatását értjük, és felé a basának kívánjuk örökül adatni; értjük továbbá, hogy őt a török hajóhad visszaadására nem kell kényszeríteni, és hogy csak alkudozás útján nagy birtokrészért cserélhetni azt vissza tőle. Ha ezzel nem éritek be, ugy háboru lesz; mert mi most már nem azt akarjuk, mit előbb akartunk.“ Ezek után már csak 3 ut áll előttünk nyitva: 1) Európa engedjen s Russzia és Anglia adja át M. Alinak Törökország felét. 2) Franciaország támasszon háborut egész Európa és a porta ellen. 3) A mostani ministerség lépjen le, és adjon helyet olyannak, mely képes legyen Franciaországot olly állapotba tenni, hogy ismét illó helyet foglalhasson el az európai kormánytanácsban, honnan jelenleg kizáratva látja magát. Az első pont teljesülését nem hihetni, mert Russzia nem fél a basától, Anglia pedig nem engedheti, hogy Egyiptusban új és hatalmas birodalom emeltessek ellene Franciaország tulnyomó befolyása alatt. — Európa két nagy elvkérdésre van szakadva, melyek egymással békében élnek ugyan, de egymást nem igen szeretik, és ezek: szabadelműség s korlátlankodás. Olly háborut bizvást kezdhettek volna, melyben Európa minden szabadelmü célzása mellettetek küzdendett, de mit tettetek ti? Ti magatok eltéptetek a népek négyes szövetségét, mely egykor ellensúlyul fogott volna szolgálni a királyok négyes szövetségének, és Angliát akarhatja nélkül is ellenünk támadásra kényszerítettetek. M. Ali ügye Szyriában Franciaország ügye: ezt mondogatja nektek a ministerség! Borzad ez állítás hallásakor, ki tudja, hogy micsoda Szyria, és M. Ali. Gyermekek nem bírnának elég fátyollal atyjaik gyalázata elfödésére, ha M. Ali végrehajtóivá aljasulnánk Szyriában. Tudjátok meg legalább, mit akartok tenni, és milly tiszta, nemes, baráti vérbe akarják kezeiteket mártani. Szyria tiz napi járásnyi tér által van elválasztva Egyiptustól. Szyria népsége majd egészen európai, keresztyén, polgárisult és iparúzó, s velünk még eszmeirány által is rokonult. Hit és hegység megörzék Szyria szabadságát, és a porta meglehetősen szabadelműleg kormányozá azt. Szyriát görögök, örmények, földművelő arabok és druzok lakják, kik egy nap alatt 40 ezer bátor harezost állithatnak csataterre, mit Libanon bérczel megvihatlanná tesznek. E lelkes lakosság iszonytal látá M. Ali becsapongási által a zsarnokság megújulását közelíteni, mert a basa első tette volt néptelenítésig szedetni katonákat és az adózást végképi elszegényülésig csikarni. Szyria szerencsétlen lakosi háromszor készültek a basa zsarnokhatalmát lerázni; de bátorságukat elveszték, látván, hogy első főnökük, Emir Besir, gyáván eladá őket. És e szabadelmü népet akarjátok most franczia vérral egy kegyetlen török basa zsarnoksága alá igazni? Az egész világ tetszése közt ragadtatok 15 év előtt fegyvert Ibrahim, M. Ali fia, leküzdésére Moreában, hogy néhány szerencsétlen görög életét megmenthessétek, és ime most ez Ibrahim kedveért négy millió szyriai jösszevadására ragadtatok veletek fegyvert, kik ohajtozva nyujtják felétek elvrokoni karjaikat. Emlékezték azon egyhangu átokra, miket az angol kormány ellen emeltek, midőn Pargát a janinai basa dühénekátengedék? Ámde néhány száz parganóta fölládoztatása emberiségért tett volt ahoképezt, melyre most titeket a ministerség kényszeríteni akar; mert az angolok csak saját sorsára hagyák Pargát, míg mi hajóhaddal, fegyveres sereggel, pénzzel és vérral törekszünk szabadságtól megfosztani Szyria keresztyén lakosait egy vérengző basa kedvéért, kinek arra semmi joga nincs, azon kívül, mit utálatos politikátok neki tulajdonít. Tegyük fel, Franciaország szerencsés lesz fegyverrel, és

leküzd Európá egyesült seregeit és hajóhadait, vélték, hogy Egyiptus és Szyria, az öreg basa hatalmában, utat nyit nektek a keletindiai birtokba, mi nem tiétek? vagy biztos állomást ad Anglia ellenében, mit birtokból nem fogtok kiűzhetni? vagy utat és alkalmat nyújt kereskedések terjesztésére, melyet elfoglalni nem fogtok? vagy biztosítani fogja Európa állandó békéjét? Semmit ezekből! Csak háboru lesz háboru kedvéért, olly háboru, mellyben mi leendünk a bolondok, mellyben a vesztés gyalázat, a győzelem pedig gyümölestelen, s mellyben véretek tengerbe ontandják, mintha Franciaország rendkívül fölös vérrel bírna. Egyiptus és Szyria, mint M. Ali örökös birtoka, annyi, mint örökös háboru Keleten és Európában; hogy e birtokot M. Alinak és örökösének megtarthassuk, minden éyben háborut kellene kezdenünk. És ha csakugyan uralkodóvá tennétek M. Alit, fogna e ez valamit a nagy hatalmak helyzetében változtatni? Elragadjátok talán ez által Ausztriától Velencét, Triestet és az ádriai tengert? Vagy elzárjátok e a Duna-királyság elől az utat Szerbia, Bolgárhon és Drinápoly felé Konstantinápolyba, hová 15 nap alatt Zimonyból 200ezer katonát szállíthat, kik Balkán tövében a moszkákkal és törökkel egyesülvén Kisáziát eláraszthatják és egyiptusi barátokat Taurusz völgyeiben tönkre zuzhatják? Vagy elrekesztitek e a moszkák előtt a feketetengeret? Vagy gátolhatjátok e őket Szhebastopolból 3 nap alatt Konstantinápolyba vitorlázni, ott 50ezer embert partra szállítani, az ozman birodalom görög lakosait fölfegyverezni és mindennap nagyobbul sereggel Aleppo és Damaszk felé nyomulni? Vagy gátolhatjátok e az angolokat, mint Keletindia és Aden urait, folyvást újabb sipahi csoportokkal elárasztani Arábia déli részét és Egyiptust, miután a földközi tenger bírása esetén sem nyomhatnátok el őket Szyria és Alexandria partitól? Vagy talán Gibraltárt, a jóniai szigeteket, Corfut, és Maltát, a tenger e föllegvárait, vehetitek ez által el az angoloktól, nem is említvén az ázsiái szigeteket, miket bizonyosan elfoglalnak, mihelyt mellőzhetlen háboru jeleit pillantandják meg? Egyiptus örökös megtámadtásnak leendne kitétetve, és maga teljességgel nem ótalmazhatná magát. De ellenszegülhetnétek e ti? Bonaparte és Kleber, 40ezer republicai érezlelkű katona elején alkudozni kényszerültenek, pedig akkor Franciaország hajóhadai nem voltak ám annyira elszélyedve, és katonái nem táboroztak Algírban. Legyünk őszinték, míg a fekete tenger Boszpor mellett nyílik, míg az ádriai tenger a földközivel határos, míg az angolok Keletindia, Gibraltárt, Maltát, Corfut és egyetlen vitorlást bírnak tengeren, míg a vörös tenger Arábiát és Egyiptust csak néhány órányira mossa Kairótól, addig csak álom, ha ugynevezett francia Egyiptust akarunk erőszakosan létesíteni. Az egyesült Európa elleni háborura csak lelkesülés és kétségbeesés mindenható ereje képesítne Franciaországot. „Az illy háboru mindjárt első naptól élet-halál s zendülési harc czá len e. A Vulkan kulesait kezeinkben tartjuk, mi a torkolatba dobjuk azokat, mondván: szakadjon bár le alattunk, csak ellenséginket is nyelje el.“ Kormányférfiaknak, kik illy hangon szólnak szeszély s nyereszkedés szülte háboru esetén, egy a világ valamely zugában fölzendült basa kedvéért, nincs mit válaszolni. Játékosak ezek, kik egy dobással az egész világot koczára teszik. Lehet, hogy Európát lángba borítjátok; de az is lehet, hogy nem fogjátok azt téhetni. Talán saját kezeiteket égetendí meg előbb azon fáklya, mit a népekre szándékoztok röpiteni. Talán őszintébb zendületi férfiak kiragadhatnak kezeitekből a szövétneket, mielőtt még iszonyu használatra fordíthatnátok volna, és viharban s vérben oltanak ki lángját. Talán nem olly gyorsan, s nem annyira terjedne a láng, mikép hinni szeretitek. Vigyázzatok! A francia zendülésnek, mely számos igazsága és buzgalma miatt eleinte olly hatalmas és ragályos volt, most már terjesztő és visszataszító ereje van. Napoleon, kiti e tekintetben olly neveltségre méltólag lelkesülve a zendület fegyveres küldöttjének és terjesztőjének szoktok nevezni, Napoleon, ki csupán katonában volt megtestestül ellenzendület; Napoleon, ki szabadságot zsarnoksággal, egyenlőséget nemesi előjogokkal, és népet főnemességgel cserélt föl, Napoleon Németországban, Belgium-Olasz, Lengyel-, Spanyolországban, mindenütt, hová a hódítás jármát és pusztításit hordozá, szabadság és függetlenség beoltása helyett, igen sokat vont le a francia zendület népszerűségéből. A katonái és parancsi által elnyomatott nemzetiség mindenütt visszahatással élt az 1789iki Franciaország ellen. Napoleon, és ezért gyűlölöm én őt, a javító zendülést leghatalmasb tanjától, a részrehajlatlan haszonnem leséstől fosztá meg. A 3 színű lobogó mögött mindenütt Franciaország jármát látták, míg a szabadság zászlaját kellett volna mutatni. A szuronyok rosz hitelbe hozák az eszméket. Csodálni akarnak bennünket, és nem szolgálatunkra lenni. Az 1813iki mozgalom, mit európai hazafiság szült ellenünk, a francia zászlót Moszkva, Cadiz és Róma falairól egészen a Rajnáig veté vissza, első jele volt e nemzetiségek föltámadtának minden fegyveres zendület ellen. E tekintetbeni lépteinkre talán halomra dölne Európa, vagy talán kacajra fakadna, mert főnséges és neveltséges közt csak egy lépésnyi az elválasztó tér. — A parisi lapok kevés fontosságot tulajdonítanak e röpiratnak, s különösen a National csupán jámbor álmodozásnak tartja az egészet. —

(M. Ali nyilvánítá, hogy erőszakot erőszakkal fog visszatorlani. Elegy.) Paris aug. 31kén: „Alexandriai hivatalos sürgönyök szerint az egyiptusi basa Rifaat beynek azon kurta választ adá, miszerint ő senkit nem fog ugyan megtámadni; de erőszakot minden esetre erőszakkal torland vissza. — A jul. 15ki szerződés fontosságát csak aláírása után kezdék átlátni az illető felek. A következmény jóval tulszárnyalá az ohajtásokat. Londonban csakugyan nem létezett hosszasan meg-

fontolt és átgondolt összeesküvés Franciaország megsértésire befolyásában és böcsületében. Bécsben, Londonban és Berlinben hatalmasul valódelmezik magokat minden illy szándék ellen, és ez állítást mindenki bairan elhíheti, ki e három kormány böles belátásáról meg van győződve. Ki akar Európában makacs szenvedélyességgel háborut? Mindenütt csak a béke szükségét, s hogy a kereskedési és iparüzési viszonyok nem tanácsos gátlani, vagy alapjaiban megrendíteni. Ezt a dolgozó érdeke és népek józanelműsége parancsolólag kívánja. Kormányférfimulaszthatlan kötelessége tehát e kívánatokat előmozdítani, s nem erre ismérni, vagy épen meggátlani. Csak népszennvedélyek gyujthatnátok általános háborut; diplomatai félreértések, vagy törekvések pedig nem képesek illy elemeket idézni létre. A politika fő feladása most azon helyzetből kilépni, mellybe a jul. 15iki szerződés Európát és Franciaországot hozá, és a keleti ügyet ismét igazságos alapokra állítani. Állítják, miszerint Guizot Londonban koránsem talált olly makacs ellenállásra, mint az előzvények után várni lehet; de vannak diplomaták, kik vélik, hogy kötött szerződéstől gyalázat nélkül nem távozhatni, habár egész világ jólléte kívánja is a módosításokat. Azonban itt csakugyan meg kell vallani, hogy az ünnepélyes szerződés után, melly olly nagy zajt támaszta, és annyi zavart okozott, valóban bajos ismét új alkudozásokba boesátkozni, és a meglelt föloldást újabb bonyolítások kétségnek kitézni. Szerencsére Guizot egyetlen kedvezményt sem veszítve elől e politikai zürhangulat közepett, mit jelleme és magas álláspont számára némileg biztosíthatott. Törekvésiben több napig Leopold királyt bírá hatalmas segédül, miknél fogvást Anglia jelentést intézte Franciaországhoz, miben ünnepélyesen nyilvánítandja, hogy Angliaso ha nem szándékoztott Franciaországot a keleti ügyben elmellőzni, hogy a jul. 15iki szerződés koránsem a francia nemzet megsértésit észlelt, hanem csupán M. Alitakará nyilatkozásra kényszeríteni, hogy valahára tökéletesen tudni lehessen tulajdonképi végszándékát. Beszlik, hogy Bécsben congressust tartandnak az illető hatalmak, mellyben Franciaország is részt veend, és melly aztán Konstantinápolyban fona aláíratni. Ez mind azáltal még csak jámbor ohajtás, vagy sejdíté mert annyi bizonyos, hogy eddig illyenemű jelentést nem intézte Franciaországhoz az angol kormány, mi pedig a congressust illeti, abban es azon esetre részesülhetne Franciaország, ha tudná, hogy mérsékelt öve kereszttül hatandnak; mit azonban mostani körülmények közt nem igen reménylhetni. Egyébiránt igen különös azon állítás, hogy Palmerston tettei semmi angol érdeket nem foglalnak magokban. Az angol érdeke Franciaország ellen van intézve Belgiumban, Spanyolországban, Piemontban, Nápolyban, az egész földközi tengeren, Görögországban, Egyiptusban, Szyriában és Afrikában. Angliának mindenkor az kell törekedni, hogy Russzia s Franciaország közt semmi közelítés nető ténhessék, mert az illy közelítés a rajnai határt és Afrikát Egyiptuss fogná Franciaországnak megszerezni, és csupán ez okból éleszté föl maga részire a moszka szövetséget Anglia. Felelték már Pál czár elvesztét a francia-moszka szövetség miatt, s hogy szerencsétlenséginek Anglia fő eszközlője? Felelték Anglia haragját Sándor czár francia szemlemű iránya miatt? Valamint akkor Franciaország és Russzia csupán Németország és a török birodalom elosztandó részei miatt hasonlított volna meg, ugy majd Angliát és Russziát is csak Ázsia eldaraboltatá hozhatja egymással félelmes ellenkezésbe. Mi fog azonban végre e kédsből kifejlteni, az már többé nem maradhat fölötté sokáig rejtély, mé a basa érezjellemé néhány kevés hét múlva csakugyan eldöntendí hosszas határozatlanságot. — Hire kezd jární Parisban, miszerint Napoleon Lajos hg talán szándékosan fogatta el magát, hogy minden esetre Parisban lehessen Napoleon ünnepélyes dícsőítésekor reménylven miszerint a francziákat e gondolat: „Ime, mi a nagy esászárt istenítjük, ugyane pillanatban fogságban szenved egyik legközelebb rokona?“ lekesülésre bírandja, mit párthivei könnyen börtöne feltörésire és hathatós zendülésre fognak használhatni. Ez állítás épen nem olly képtelen minőnek első tekintetre látszik, mert épen nem lehetlen, hogy a lobbánékony francziák a nagy esászárt hamvai megpillantásakor sokkal inkább fognak a szenvedő fogoly hgért buzgani, kinéhány lépésnyire börtönben ül, mintha csak azt hallanák, hogy az ország egyik vagy másipontján véletlenül fegyveresen partra szállott. E hiedelem az udvarnái is némi gyökeret kezd már verni, és a pairszék Lajos Fülöppel együtt olly zavarban van, hogy nem tudják, mikép szabadulhassanak ki e hárnárból. A hg több fogolytársit előleges kihallgatás után azonnal szabadon boesáttatá a pairszék, mivel bebizonyult, hogy a hg merényirő nem voltak értesülve, és csak akarat nélküli eszközök gyanánt követé őt kalandos kirándulásában. — A hadi készületeket növekedő buzgalommal folytatja a kormány. —

Oroszország.

Berlin, aug. 30. Pétervári levelek szerint Kronstadtól 18 orosz hadi hajó indult a földközi tengerre. Ha ez egyesül az angol hajóhaddal Stopford hajóvezér vízi ereje 40hajóbul álland. u. m. 22 angol, 4 osztrák, 4 török s 18 orosz hajóbul, mellyhez még néhány angol nagy hadi hajó csatlakozik. —

Gabonaár: Pest, sept. 11kén: Tiszta búza: 175—200; Kétszeres: 125—145; Rozs: 110—120; Arpa: 90—105; Zab: 80—85; Köleskása: 190—230; Kukoricza: 130—135. pesti m. váltó garas.

Pénzkelet: Bécs sept. 9kán. 5petes statuskötelezvény: 106¹⁵/₁₆; 1834k kölesön: 695; 1839ki: 306¹/₄ Bankrészvény: 1708¹/₂ Eszterházy-sorsjegy 44¹/₂; Cs. k. arany-agió 3¹/₂.

Dunavizállás: sept. 4kén délben: 7' 6" 0" a' zerus felett